

a4aktuelt

Den massive modstand mod afskaffelsen af store bededag viser, at samfundets syn på arbejde har ændret sig

6. mar. 2023 06.00

Maria Svehag

maria@a4medier.dk

Denne artikel er gjort gratis tilgængelig for dig via et særligt link.

Linket er personligt og må ikke deles!

Alt indhold på A4 Medier er beskyttet af lov om ophavsret.

GDPR

Enhver anden form for udnyttelse af indholdet på A4 Mediers online medier forudsætter A4 Mediers forudgående udtrykkelige, skriftlige tilladelse.

ARTIKELSERIE: Selvom regeringen vandt kampen om store bededag, så afslører affæren, at den har mistet grebet om tidsånden. Befolkningens syn på arbejde er nemlig ved at forandre sig, vurderer fagfolk.

Store bededag er endegyldigt fortid, og det har langtfra været med danskerne gode vilje.

Syv ud af ti var imod afskaffelsen, de demonstrerede og bidrog til en historisk stor underskriftsindsamling. Regeringen og særligt statsminister Mette Frederiksen (S) har igen og igen turneret med fortællingen om, at vi alle skal arbejde mere, hvis vi skal bevare og udbygge det danske velfærdssamfund.

Men hvorfor er det, at stort set ingen af de danske lønmodtagere har købt den fortælling? Og hvad siger den massive modstand egentlig om samfundets syn på arbejde i dag?

For at svare på de spørgsmål har A4 Aktuelt allieret sig med en filosof, en lektor i arbejdsliv og en forfatter.

Svaret indeholder nemlig langt mere end økonomiske betragtninger. Vi skal forbi fænomener og bevægelser som "The Great Resignation" og "Quiet Quitting", og så skal vi en tur helt tilbage til jæger-samler samfundet.

Men først skal vi forstå, hvordan ideén om det meningsfulde arbejde opstod.

Artikelserie: Hvorfor skal vi arbejde mere?

FOLD UD

Meningen kom, meningen gik

Engang arbejdede de fleste nemlig for at få råd til at leve. Nuvel, der sad en stædig, faglig stolthed i mange, men værdierne lå et andet sted, nemlig udenfor ens arbejdsliv ved familien og fritiden.

GDPR

Men den fortælling har ændret sig over tiden, og flere begyndte at leve for at arbejde.

Selvfølgelig har løn alle dage været en god grund til at arbejde, men mange har også over de sidste årtier udviklet en ny idé om, at arbejdet kunne være en kilde til selvrealisering. Det forklarer Anders Fogh Jensen, filosof og medforfatter til bogen Pseudoarbejde.

“Mange begyndte at deponere en stor del af deres identitet over i deres arbejde,” siger han.

Ideen om, at arbejdet skulle være meningsgivende, er en tanke, der har udviklet sig siden 70'erne og frem.

Håndens arbejde blev udskiftet, da samfundsudviklingen ændrede arbejdets karakter fra industriarbejde, til servicearbejde, til vidensarbejde og til en oplevelsesorienteret industri. Det forklarer Peter Hagedorn-Rasmussen, lektor i arbejdsliv ved Roskilde Universitet.

“Det var de helt nye typer af indhold, som gav mange muligheder for at opleve personlig udvikling gennem arbejdet,” siger han.

Samtidig med, at mange blev beskæftiget af nye typer af job, skete der også en forandring i de allerede eksisterende job. Styrkelsen af samarbejdet mellem de faglige bevægelser og arbejdsgiverne medførte, at medarbejderne ikke blot skulle sikres gode løn- og arbejdsvilkår. Det blev en del af kontrakten, at arbejderne også skulle have mulighed for at få del i den personlige udvikling gennem arbejdet.

“I løbet af 90'erne blev det meningsgivende også en del af, hvad man forventede til gengæld for at engagere sig og være loyal overfor sin arbejdsplads,” siger Peter Hagedorn-Rasmussen.

Men det er alt sammen en tendens, der måske er ved at vende igen, og som kan forklare en del af den massive modstand mod at skulle arbejde én dag ekstra om året. Det vurderer Peter Hagedorn-Jensen, som peger på nogle bevægelser i samfundet, der markerer et kursskifte i synet på arbejde.

Arbejde uden kerneopgaver

Blandt disse bevægelser peger Peter Hagedorn-Jensen på begreberne “The Great Resignation” og “Quiet Quitting”.

GDPR

Det er begreber, der udtrykker den bevægelse, at flere og flere siger deres gode job op uden at have et andet på hånden eller indirekte siger op ved ikke at yde mere end det absolut nødvendige.

Peter Hagedorn-Jensen mener, at det øgede fokus på disse tendenser fortæller noget vigtigt om vores nutidige syn på arbejde.

“Interessen er jo i virkeligheden det allervigtigste. Den er et udtryk for, at vi godt kan mærke, at der er behov for at reorientere os værdimæssigt,” siger han.

En anden forklaring på, at vores syn på arbejde ændrer sig, kan ifølge Hagedorn også skyldes, at tiden til de meningsgivende opgaver ikke længere er så stor.

I det offentlige har de repetitive opgaver med bureaukratiets vokseværk optaget for meget af vores tid. Tiden til kerneopgaverne er i stigende grad blevet erstattet med arkivering og journalisering. Tid der er taget fra kerneopgaven.

“Hvis mennesker i for høj grad møder processer, der ikke giver mening, udvikler man som medarbejder en lille grad af apati og kynisme,” siger han.

Samtidig vurderer Anders Fogh Jensen, at vi også distancerer os i forhold til vores arbejde på grund af, at de organisationer vi arbejder i, vokser sig større.

“Når slutproduktet af den opgave, man sidder med, ligger fem led væk, så kan det være svært at se meningen. At se hvilken brik man selv er,” siger han.

Værdien i arbejde er en ældgammel fortælling

Ideen om, at arbejdet kun kan betale sig, hvis det kan give os personlig udvikling, hænger desuden sammen med den måde, vi generelt har prioriteret fortællinger på. Det mener forfatter Shëkufe Heiberg, som peger på den såkaldte bæreposeteori.

En teori hun selv har brugt aktivt i sit forfatterskab. Oprindeligt er den skrevet om, hvilke historier vi prioriterer i fiktionen, men kan sige en hel del om resten af vores samfund.

Teorien behandler tendenser, der går helt tilbage til jæger-samler samfundet og beskriver, hvordan samlerens fortælling er blevet negligeret til fordel for jægerens.

Samlerens historier handlede om gentagelser, men jægerens handlede om nedlæggelser og jagt. Derfor har vi prioriteret jægerens heltefortælling, mens vi har glemt at fortælle og værdsætte samlerens historie. Og netop tendensen til, hvilke historier vi har lagt vægt på og dermed set som succesfulde, er stadig underliggende mange steder i samfundet, mener Shökufe Heiberg.

“Jæger-fortællingen har en lineær, opadgående udvikling, hvor man hele tiden skal videre til det næste. Og det er også det, som vi har bygget vores arbejdsliv og vores karriereforsståelse op på. Man skal op af karrierestigen, fremmes og have mere i løn,” siger hun.

Modstanden mod afskaffelsen af store bededag og regeringens ønske om mere arbejde afslører imidlertid, at jæger-fortællingen måske er ved at lide skibbrud, mens samlerens fortælling er ved at tage over. En fortælling om at finde værdier et andet sted og ellers leve samlerens uglorificerede og mere anonyme og repetitive tilværelse.

Shekufe Heiberg mener, at det repetitive og nære bliver tydeligere i vores bevidsthed som noget meningsfuldt.

Og det er ifølge Shekufe Heiberg en konsekvens af, at vores arbejde er blevet for fremmed og bureaukratisk.

“Strømningen mod at ønske mindre arbejde, kan kobles sammen med, at vi er ved at indse, at det traditionelle karrierearbejde, som vi før har rangeret så højt, måske ikke altid kan bruges til at give os fuld mening,” siger hun.

Udviklingskonsulent til at løfte arbejdsmiljøindsatsen i Danmark